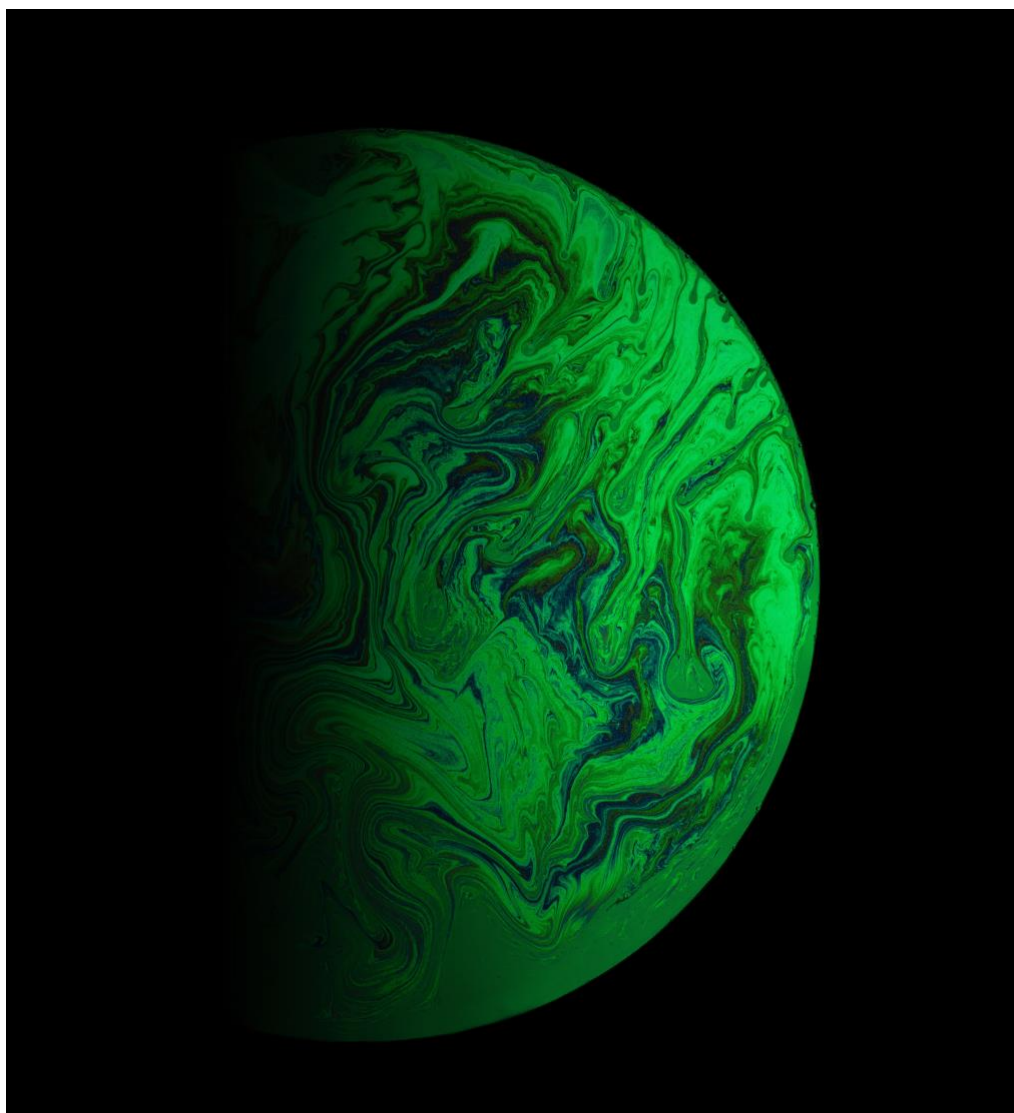

Årsrapport KMH 2022

Helse i det grønne skiftet

Kompetansesenter miljø og helse AS
Skien, 15.juni 2023

Innhold

1. Om Kompetansesenter for miljø og helse	3
2. Organisering og kompetanse	3
3. Strategi og målsettinger	5
4. Partnerskap og samarbeid lokalt og nasjonalt	6
5. Prosjekter og aktiviteter	8
6. Formidling og synlighet	10

1 Om Kompetansesenter miljø og helse

Kompetansesenter miljø og helse AS (KMH) er et regionalt initiativ fra Grenland, med Sykehuset Telemark, Universitet i Sørøst-Norge og grenlandskommunene som eiere. Regionen har en historisk og unik kompetanse innen arbeids- og miljømedisin, som kan bli avgjørende for å forebygge og behandle helseutfall i forbindelse med fremtidige klima- og miljøpåvirkninger.

Senteret samarbeider tett med lokale, regionale og nasjonale kompetansemiljøer som har et felles mål om å styrke miljømedisinsk kompetanse i Norge.

KMH ble stiftet 22. august 2019, med Sykehuset Telemark, Universitet i Sørøst-Norge og Vekst i Grenland i eiergruppen. Senteret ble registrert i enhetsregisteret 07.10.2019, og er et aksjeselskap med ideelt formål. Senteret finansieres i hovedsak av regionale tilskudd fra Vestfold og Telemark Fylkeskommune og grenlandskommunene Skien, Porsgrunn, Bamble, Kragerø, Drangedal og Siljan og andre. Det jobbes for nasjonal finansiering.

KMH har signert en intensjonsavtale med samtlige av de arbeids- og miljømedisinske avdelingene i Norge, som er lokalisert i Tromsø, Trondheim, Bergen, Oslo og Skien. Sammen har vi ambisjoner om å løfte frem potensiale som ligger i miljømedisinsk kompetanse inn i det grønne skifte. En økt satsing på miljømedisin i Norge, vil være et viktig verktøy for å nå FNs bærekraftsmål.

2 Organisering og kompetanse

Ansatte

KMH hadde i 2022 en ansatt. Maren Anne Røed er ansatt som daglig leder i 100%stilling. Hun har lang erfaring fra IT-bransjen, oppstarts- og innovasjonsmiljøer med fokus på prosjektutvikling, kommunikasjon og koblingen mennesker og teknologi.

Styret

Styret til KMH er et svært engasjert, kompetent, og aktivt styret. Styreleder er Geir Riise, tidligere generalsekretær i legeföreningen. Riise er utdannet lege og har lang erfaring fra

styrearbeid og lederstillinger i store og små organisasjoner og virksomheter som Kreftforeningen, Posten, NHO og Statoil.

Hele KMH sitt styre bidrar i strategiske beslutninger og utviklingsarbeid. Styret har en god sammensetning av fagfolk innen spesialisthelsetjeneste, folkehelse, utdanning, forskning og offentlig virkemiddelapparat. Ved utgangen av året 2022 var styresammensettingen:

Geir Riise (styreleder)

Lege og tidligere generalsekretær, Den norske legeforening

Henrik Høyvik

Klinikkssjef medisinsk serviceklinikk, Sykehuset Telemark HF

Heidi Kristin Ormstad

Viserektor for forskning, Universitetet i Sørøst-Norge

Ågot Aakra

Områdedirektør for Klima og miljø, Folkehelseinstituttet

Ottar Berg

Overlege, Rehabiliteringssenteret AiR

Tone Berge Hansen

Avdelingsdirektør, NAV Vestfold og Telemark

Eiere

Sykehuset Telemark HF, åpnet i 1977 landets første yrkesmedisinske avdeling. Eivind Thiis Evensen var bedrifts- og konsernoverlege som hadde en sentral plass i utviklingen av arbeidsmedisin innen norsk storindustri, og i etableringen av den yrkesmedisinske avdelingen ved Sykehuset Telemark. I dag har avdelingen spesialister i arbeidsmedisin, yrkeshygiene, genetikk og statistikk.

Universitet i Sørøst-Norge (USN), har campuser spredt utover 8 byer og tettsteder i Vestfold og Telemark og Viken. Satsingsområder er arbeidsliv, bærekraft, samfunnsansvar og entreprenørskap. I Porsgrunn er universitet nært knyttet til tekniske fag og industrien i området, og i Bø utdannes mange av landets nye ansatte innen miljørettet helsevern.

Grenlandssamarbeidet IPR, er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien. Grenland er en region med ambisjoner om å bli verdens første klimapositive industriregion. Grenland har historisk og unik kompetanse innen miljø og helse, og satser på å styrke denne kompetansen ytterligere. Industriregionen skriver ny historie med grønt fortegn.

Endringer på eiersiden

Da selskapet KMH ble stiftet i 2019, var 1/3 av aksjene eid av næringssselskapet Vekst i Grenland IKS. I 2022 ble Vekst i Grenland IKS avviklet, og aksjene i KMH ble overført til det nyetablerte kommunale oppgavefelleskapet Grenlandssamarbeidet IPR.

Finansiering

Grenlandskommunene og Vestfold og Telemark Fylkeskommune har vært de viktigste kildene til finansiering av prosjektarbeidet i KMH. Støtten og initiativet fra grenlandskommunene og fylkeskommunen har vært avgjørende for arbeid og resultater som er oppnådd så langt. Samtlige eiere og samarbeidspartnere bidrar med humankapital i styre, nettverk og prosjekter. Humankapitalen er kjernen og drivkraften i KMH sine kompetansenettverk.

3 Strategi og målsettinger

KMH har store ambisjoner og jobber langsiktig med følgende strategi:

Visjon:

Sunne mennesker i en sunn verden.

Misjon:

Kompetansesenter for miljø og helse skal være en nasjonal møteplass og koblingsboks som aktivt løfter frem lokale og globale miljømedisinske utfordringer og løsninger.

Langsiktige mål:

1. Kunnskapsbase for miljømedisin
2. Nasjonal og global koblingsboks
3. Nært befolkning og lokale helsetjenester

Strategisk veivalg – Helse i det grønne skiftet

I 2022 har KMH fokusert på prosjektet 'Helse i det grønne skiftet', som skal se nærmere på sammenhengen mellom helse og det grønne skiftet. Under FNs klimakonferanse i Glasgow, COP26, har Norge sluttet seg til klimakonferansens helseprogram. Denne forpliktelsen utgjør et viktig bidrag for å beskytte helsen til den norske befolkningen, og samtidig oppnå bærekraftsmålene og grønn verdiskaping.

Miljømedisinsk kompetanse handler om forholdet mellom faktorer i omgivelsesmiljøet og hvordan disse påvirker menneskers helse, og er derfor en viktig nøkkel for å lykkes med det grønne skiftet.

4 Partnerskap og samarbeid - lokalt og nasjonalt

KMH har ambisjoner om å bli Norges viktigste koblingsboks for miljømedisinsk kompetanse, og jobber sammen med nasjonale og regionale aktører i en nettverksmodell, på tvers av fag, sektorer og geografi.

KMH sitt kompetansenettverk består av eiere, styret, nasjonalt nettverk for miljømedisin, prosjektgrupper og andre samarbeidspartnere.

Det er opprettet en nasjonal miljømedisinsk faggruppe med medlemmer fra samtlige av de arbeids- og miljømedisinske avdelingene i Norge. For 2021 bestod faggruppen av følgende medlemmer:

Nasjonalt miljømedisinsk kompetansenettverk

Miljøet påvirker menneskers helse der folk bor. KMH har et nært samarbeid med samtlige av de arbeids- og miljømedisinske avdelingene i Norge, som er lokalisert i Tromsø, Trondheim, Bergen, Oslo og Skien. Dette miljømedisinske nettverket gir regional innsikt i lokale problemstillinger, og styrker den miljømedisinske kompetansen nasjonalt. Det er signert en intensjonsavtale mellom KMH og de fem avdelingene. I 2022 bestod nettverket av følgende medlemmer:

Anna Louise Aminoff

Overlege, Universitetssykehuset i Nord-Norge

Marit Nøst Hegseth

Toksikolog, Universitetssykehuset i Nord-Norge

Hilde Brun Lauritzen

Lege i spesialisering, St. Olavs Hospital

Kristin Johanne Bleie

Yrkeshygieniker, Haukeland Universitetssjukehus

Kari Merete Dale

Lege i spesialisering, Sykehuset Telemark

Elise Strand Ellingsen

Lege i spesialisering, Oslo Universitetssykehus

Det nasjonale nettverket for miljømedisin er Norges tyngste nettverk innen miljømedisinsk kompetanse avholder jevnlige møter, jobber sammen om nasjonale arrangementer, søknader og synlighetsarbeid.

Industriklyngen Powered by Telemark

KMH ble medlem i den grønne industriklyngen 'Powered by Telemark' i 2022. Klyngen bygger et internasjonalt ledende kompetansemiljø, som skal bidra til reduksjon av klimagassutslipp og fremme grønne teknologiske løsninger i industrien.

Medlemmene i 'Powered by Telemark' har tung industribakgrunn og et fremoverlent forskning og utviklingsmiljø. KMH skal med sitt medlemskap å bidra med kompetanse på menneskets helse i den grønne omstillingen.

Klyngen jobber etter forretningsmodellen trippel bunnlinje, en modell som tilrettelegger for positive resultater for 'people, planet, profit' som ser på sammenhengen mellom økonomi, miljø og sosial verdiskapning. KMH bidrar som koblingsboks mellom nye grønn industri og helsesektoren. Helsekompetanse anses å være et viktig konkurransefortrinn for ny grønn næringsutvikling.

Kommunene i Grenland

Grenlandskommunene er initiativtaker til etableringen av nasjonalt kompetansesenter for miljø og helse, og de har bidratt med faglig og finansiell støtte hele veien. Kommunene bidrar

med fagkompetanse innen næring, miljørettet helsevern, klima og miljø og helse. Kommunene har et stort ansvar innen beredskap, folkehelse og klimaarbeid i praksis, deres ekspertise og erfaringer er viktig i alle KMH sine prosjekter.

Vestfold og Telemark fylkeskommune

Fylkeskommunen har bidratt med avgjørende prosjekttilskudd siden oppstart. På samme måte som grenlandskommunene har de bidratt med faglig kompetanse innen næring, klima og miljø og folkehelse.

5 Prosjekter og aktiviteter

KMH organiserer sitt arbeid i prosjekter. For 2022 vises det til følgende hovedaktiviteter.

Prosjektet 'Helse i det grønne skiftet'

Prosjektet "Helse i det grønne skiftet" har ambisjoner om å bli et viktig bidrag til å lykkes med den grønne omstillingen i regionen, ved å koble kunnskap om human helse og miljømedisinsk kompetanse til grønn nærings- og samfunnsutvikling.

Industrieventyret i Grenland har bygget unik kunnskap om forurensing, opprydding og miljøhelse. Eivind Thiis-Evensen var konsernoverlege i Norsk Hydro og hadde en sentral plass i utviklingen av arbeidsmedisin innen norsk storindustri og i etableringen av landets første yrkesmedisinske avdeling ved Telemark Sentralsjukehus. Nå har regionen store ambisjoner om å bli verdens første klimapositive industriregion. KMH bidrar i dette arbeidet som koblingsboks mellom helse, akademia, kommune, industri og næringsliv.

Prosjektet skal videreutvikle nettverk, kartlegge problemstillinger og anbefale videre satsingsområder for menneskets helse og det grønne skiftet. Prosjektet slutføres i 2023.

Miljømedisinsk fagdag - Helse og klimaendringer

For andre året på rad arrangerte KMH miljømedisinsk fagdag sammen med de arbeids- og miljømedisinske avdelingene ved Universitetssykehuset Nord-Norge, St Olavs Hospital, Haukeland Universitetssykehus, Oslo Universitetssykehus og Sykehuset Telemark.

I 2022 satt vi fokus på sammenhengen mellom helse og klimaendringer og hvordan helsekompetanse kan bidra til å lykkes med klimamål og det grønne skiftet. Arrangementet var digitalt og samlet deltakere fra kommuner, statsforvaltning, sykehus, academia og privat næringsliv fra hele landet.

Industriuka 2022

Som en del av Industriuka 2022 arrangerte KMH og Sølvåren Ibsen formidlingscenter en panelsamtale om grønn industri, mennesket og Henrik Ibsen.

Det grønne skiftet stiller oss over for komplekse problemstillinger. Det vil kreve stor menneskelig innsats og føre til dramatiske endringer. Hvordan kan fokus på mennesket bistå industrien i å finne gode løsninger på dilemmaene som oppstår?

Ibsen var en mester til å løfte fram kompleksiteten i dilemmaene som oppstår når man operere med «konkurrerende bunnlinjer». Slik var han med å legge til rette for utviklingen av samfunnet vi i dag opererer i.

I samtalen deltok Kristin Ørmen Johnsen (Universitet i Sørøst-Norge), Jan Arne Hunnestad (Porsgrunn kommune), Marit Kittilsen (Eramet Norway) og Margrethe Kolstad Brekke (kunstner).

6 Formidling og synlighet

KMH administrerer nettsidene miljooghelse.no, miljooghelsegrenland.no og sosiale medier.

Presse og myndighetskontakt

«Miljømedisin – en viktig driver for det grønne skiftet» - artikkel i fagtidsskriftet LVS-info, foreningen for leger i vitenskapelige stillinger.

https://www.legeforeningen.no/contentassets/9965de058b4743ed884554206089f854/lvsinfo-1-2022-korr2.pdf?fbclid=IwAR0_57kfoqiseMw8cPXy9Iq78DPVsYPe3XA2W5O8pl6tPpmCZaxZkfmW4jk

Høringsvar fra KMH til ny folkehelsemelding 2022.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/innspill-til-neste-folkehelsemelding/id2902781/?uid=82acae02-cf12-4c78-b138-fb3954b6ccb7>

«Klimaendringer og helse» - artikkel i Tidsskriftet for den norske legeföreningen.

<https://tidsskriftet.no/2022/08/fra-fagmiljoene/klimaendringer-og-helse>